

(א) [סנהדרין פ' ושי"ג],
(ב) כמובן נד. ערכין כד.,
(ג) כ"ב קולא. ערכין כג.,
(ד) [ערכין כד., ט] שם לא בל
לעיל מ., (ו) כדל"ש אינו,

גליון הש"ס

גבי מחבו ע"ה במעריבא.
כ"ג דף לח ע"כ שטעות
דף כו ע"ה: שם לא בל
המקריש. ע"י גמריס דף
מנ ע"כ:

מוסף רש"י

אחד המקריש נכסיו
כ"י. והגזר בה למשכו
על ערבו הקנינן בפשה,
אין לו. לגזר לא
בכסות אשתו כ"י (כתובות
ד.). שאינו שלו (ערכין
ד.). ולא בצבע שבבע
לשמן. גנדיס שצבע לשם
אשתו ולשם בניו, ואע"פ
שלא נצטוו עדיין (כתובות
ד.). ולא בסנדלים
חדשים. רבותא קמ"ל
דע"כ עדיין לא נעלו,
הרי הן בחזקתן נשעת
לקיחה (ערכין ד.).
המקריש נכסיו מעלין
לו תפילין. תפילין בכלל
נכסיו ופניה אותן (ערכין
ג.). כלומר אף תפילין
הקדש ומעלין לו נדמים
ופזין בשוויין (רשב"ם
ב"ב קט"א). מצוה קא
עבידנא. דיהיבנא לנדק
הבית. הלכך אכל נכסיה
היה לעמה (ערכין ד.).
חייבי ערכין ממשכנין
אותן. וגזר נכס לנתיב
ועתיל בעל כרחן (שם ג.).
דכיון דלאו לכפרה אמי
משהי ליה (לעיל ט.).

ליקה צפן חטין. למחלית שכן: [הא ר"מ]. קמיימת ר"מ [דלמנר]
שינוי קונה בתרייתא ר' יהודה [דלמנר] שינוי אינו קונה ומינהו אס
פחתו פחתו לו דלאו לעוומיה שדריה: לגופיה. אמר לנבז
וספסל להשמט: אצל לסחורה. בכל מידי דליכא רווחא ניחא
ליה וכי הומירו לאו שינוי הוא:

מי הודיעו. למוכר החטין שלדוך
בעל המעות הן שיקנה לו דקמני
הומירו לאמנע בשלמא לר' אלעזר
אליבא דר"מ דלמנר בכל דהו ניחא
ליה לאו משנה הוא ושליחותיה דבעל
הבית קעביד וקני בעל מעות מחלית
השכר אלא לר' יוחנן דלמנר משנה
הוא ולא הוי שליחות ומינהו שינוי לא
קני קשיא דממאן קצעי למקמי הא
לא קנינהו בעל מעות מעולם: אין
לו. לגזר לא בכסות אשתו למשכנו
בשזיל הערך וכן לגבי מקדיש לא
הוי בכלל נכסים להקדישו: לשמן.
דאשתו ובניו: חדשים. רבותא נקט:
מעלין לו תפילין. וזהו המעות ויתן
בשזילס להקדש: מעלין. שמיין: אמר
ליה אצני אין. ודאי דעמו של אדם
על תפילין להקדישן דסבר האי נמי
מלוה קעצידנא דיהיבנא להקדש:
והלא חייבי ערכין שנו כאן. דקמני
המעריך את עצמו: ממשכנין. בעל
כרחו אלמנא לאו משום דעמו הוא:
הנוקה שדה מחזירו בשם ריש
גלוסא. שאמר לו למוכר לנודך ריש
גלוסא אני לוקחה ומכוון להטיל
אימה שלא ילאו עליה עסיקין וכתב
המוכר שטר המכירה בשם ריש
גלוסא: אין כופין ריש גלוסא. לחזור
ולכתוב שטר מכירה שהוא מכירה
ללוקח. ואם אומר לו לוקח למוכר על
מנת שיכתוב לי ריש גלוסא בשמו
לשמי שטר אחר כופין ריש גלוסא
למכור: לא יקרייכו. שעשימס
אומי ראש להטיל אימה: ולא
וילוטווינו. שאמס באיס לעשות
אומי למוכר שדות: הכי קאמר
הנוקה שדה בשם חזירו ריש גלוסא:
אין

אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו מעיקרא
תנו רבנן הלוקח שדה בשם חזירו אין כופין אותו למוכר ואם אמר לו על
מנת כופין אותו למוכר מאי קאמר אמר רב ששת ה"ק הלוקח שדה מחזירו
בשם ריש גלוסא אין כופין אותו ריש גלוסא למוכר ואם אמר על מנת כופין
את ריש גלוסא למוכר אמר מר הלוקח שדה בשם ריש גלוסא אין כופין אותו
ריש גלוסא למוכר מכלל דמקנא קניא ליה לימא פליגא דבני מערבא דאמרי
וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית אי משום הא לא קשיא
כגון דאודיעיה לבעל שדה ואודיעיהו לסהדי אלא אימא סיפא על מנת כופין
אותו ריש גלוסא למוכר אמאי ולימא ריש גלוסא לא יקרייכו בעינא ולא
זילותיכו בעינא אלא אמר אביי ה"ק הלוקח שדה בשם חזירו (ריש גלוסא)
אין

מנהא דמנן דמגופא דברייתא ליכא למשמע מידי דליכא לאוקמי כשהודיעו וא"ת מאי מוכח טפי מנהא דמנן הא איכא לאוקמא נמי כשהודיעו
לזבע דהאי אמר דאשתו היא ונראה לל דמי דלעיל ודאי איכא למימר הוא מודיע כדי שיקנה לבעל המעות אצל הכא למה יש להודיעו
הלא דעמו ליתן לאחר כך ומנן ההקדש לא מסיק אדעתיה: מ"י הודיעו לצבע שיקנה צבע לאשה. תימה מאי פריך מינה אס יש שזח
סממנין על גבי אמר אצל אס אין שזח סממנין על גבי אמר מה לנו לחוש אס אין הלזע מקנה זכעו לאשה וי"ל דהכי פריך כיון דאין
הלזע מקנה זכעו לאשה ויכול הלזע לתבוע שזח מן האשה דלע"ג דאין שזח סממניס ע"ג הלזער מ"מ היא נהיט ממעשה ידיו ולריכה
ליתן לו שכר וכיון דיכול ליקח שכר מאשה א"כ מעות שקיבל מצעל האשה הן הקדש דאין שכירות כיון שהאשה חייבת שכירות ולפי מה
שפירשתי לעיל דכיון דלא הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות חוזר המקח ע"כ לא פריך הכא אלא ממעות שקיבל הלזע שהיה הקדש
אפילו אס יש שזח סממנין על גבי הזמר לא קנתה האשה והצעל נמי לא קנה וחוזר הלזע לזבע זכ"מ שהוא ואין לו להקדש זכעו כלום
אלא המעות שקיבל הלזע כיון שחזרין לבעל יהו הקדש והלזע יחזור ומצבע השכירות מן האשה ואמאי קמני אין לו לבעל בכסות אשתו
משמע שזחנא זכ לא: מ"י דעתו של אדם ע"כ בסות אשתו. הלכך אין דעמו להקדיש אותן מעות שנתן לזבע שלא יחזור ויצבע מן
האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך מינה הקדש דתלוי בדעמו וכיון שאין רוחה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהעריך עצמו
מה מועיל שאין דעמו עליהם מ"מ זע"כ נעריך מכל מה שיש לו אלא משום דליה ליה פירכא אחרימי לא חש למפרך:

כגון

הא רבי יהודה דאמר שינוי אין קונה. הלכך אס הומירו לאמנע
שך נתן לו למחלית שכר ואס פחתו פחתו לו דמלי אמר ליה
לא היה לך לשנות מדעתי ואת הוא דפשמט: מ"י הודיעו צבע
חטין שיקנה חטין צבע מעות. אס נפרש דמהאי טעמא אין קונה
אותו המשלח אצל לוקח דהיינו
שליח קנה לכו איכא למפרך נמי
לר' אלעזר אמאי לא לוקי נמי
הא והא כרבי יהודה כאן לאכילה
כאן לסחורה היא דקמני אס פחתו
פחתו לו ואס הומירו הומירו לו
היינו לאכילה דקפיד ולא שליחותיה
קעביד הלכך לא קני להו לזבעל
המעות כלל משום טעמא דמי הודיעו
לזבע חטין והיא דקמני אס הומירו
הומירו לאמנע לסחורה דלא קפיד
ושליחותיה קעביד הלכך קני להו
בעל המעות ואס הומירו הומירו
לאמנע ומינהו אס פחתו פחתו לו
דלמנר ליה לתקוני שדמתין ולא לעומיה
ומינהו אין קשיא כ"כ לר"ס כמו לר'
יוחנן הלכך לא פריך אלא לר' יוחנן
ואס נפרש מי הודיעו לזבעל חטין
שיקנה חטין לזבעל מעות הרי בעל
מעות לא קנה ושלח נמי לא קנה
שלא נתכוון לקנות לעצמו וחוזר
המקח כמו מקח טעות או ליכא
למפרך לר' אלעזר דלא מני לאוקמי
מתיייהו כרבי יהודה דכיון דשינוי לא
קני לרבי יהודה אס כן אמאי אס
פחתו פחתו לו אפילו לאכילה הא כיון
דקמפקיד ולא שליחותיה קעביד
ואיכא למימר מי הודיעו לזבעל חטין
שיקנה חטין לזבעל מעות אס כן
חוזר המקח ואס כן אמאי אס פחתו
פחתו לו ואס הומירו הומירו לו
דמשמע שקונה אותו השליח:
שאני חטין וחטין דשליחותיה
קעביד תדע דתנן ב'.

תימה אמאי אלטרין לאתמי מהא
דמנן והלא מגופא דברייתא משמע
הכי דוקא נקט ליקח צפן חטין
ולקח צפן שעורים הא חטין וחטין
משמע דפשיטא דאס הומירו הומירו
לאמנע וה"ל משמע דמיוולא דרבי
אלעזר דמתוך כאן לסחורה משמע
משום דלסחורה לא קפיד והוי כחטין
וחטין והומירו הומירו לאמנע וי"ל
דברייתא מניין לאוקמי כגון שהודיעו
שהו קונה לזבעל המעות והא דפריך
מי הודיעו זעני למימר דמסתמא מיירי
הברייתא בכל ענין אפילו לא הודיעו
והא פריך רב שמואל אי הכי אפילו
חטין וחטין נמי אי מיירי שלא הודיעו
שאני חטין וחטין דשליחותיה קעביד
דמנן כ"י והשתא ודאי כריך להציא
מנהא דמנן דמגופא דברייתא ליכא למשמע מידי דליכא לאוקמי כשהודיעו וא"ת מאי מוכח טפי מנהא דמנן הא איכא לאוקמא נמי כשהודיעו
לזבע דהאי אמר דאשתו היא ונראה לל דמי דלעיל ודאי איכא למימר הוא מודיע כדי שיקנה לבעל המעות אצל הכא למה יש להודיעו
הלא דעמו ליתן לאחר כך ומנן ההקדש לא מסיק אדעתיה: מ"י הודיעו לצבע שיקנה צבע לאשה. תימה מאי פריך מינה אס יש שזח
סממנין על גבי אמר אצל אס אין שזח סממנין על גבי אמר מה לנו לחוש אס אין הלזע מקנה זכעו לאשה וי"ל דהכי פריך כיון דאין
הלזע מקנה זכעו לאשה ויכול הלזע לתבוע שזח מן האשה דלע"ג דאין שזח סממניס ע"ג הלזער מ"מ היא נהיט ממעשה ידיו ולריכה
ליתן לו שכר וכיון דיכול ליקח שכר מאשה א"כ מעות שקיבל מצעל האשה הן הקדש דאין שכירות כיון שהאשה חייבת שכירות ולפי מה
שפירשתי לעיל דכיון דלא הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות חוזר המקח ע"כ לא פריך הכא אלא ממעות שקיבל הלזע שהיה הקדש
אפילו אס יש שזח סממנין על גבי הזמר לא קנתה האשה והצעל נמי לא קנה וחוזר הלזע לזבע זכ"מ שהוא ואין לו להקדש זכעו כלום
אלא המעות שקיבל הלזע כיון שחזרין לבעל יהו הקדש והלזע יחזור ומצבע השכירות מן האשה ואמאי קמני אין לו לבעל בכסות אשתו
משמע שזחנא זכ לא: מ"י דעתו של אדם ע"כ בסות אשתו. הלכך אין דעמו להקדיש אותן מעות שנתן לזבע שלא יחזור ויצבע מן
האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך מינה הקדש דתלוי בדעמו וכיון שאין רוחה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהעריך עצמו
מה מועיל שאין דעמו עליהם מ"מ זע"כ נעריך מכל מה שיש לו אלא משום דליה ליה פירכא אחרימי לא חש למפרך:

צו א מ"י פ"ה מהלכות
שלוחן הלכה ה' ופ"ה
הלכה ז סמנ עשין קעד
טוש"ע ח"מ סי' קפג
סעף ה' וסי' קטו סעף יא
וע"כ:
צ"ב ב מ"י פ"ג מהל'
ערכין הלכה ז סמנ
עשין קל"ה:
צ"ב ג מ"י שם פ"ו הלכה
ג סמנ עשין קל"ה:
ק ד מ"י שם פ"ג הלכה
ד:
ק"ה ה מ"י פ"ב מהלכות
שלוחן הלכה ה' סמנ
עשין פכ טוש"ע ח"מ סי'
קעד פ"ב ז:

רבינו הגנאל

תנו רבנן הנותן מעות
לשלוחן ליקח לו חטין
ולקח מום שעורין שעורין
ולקח מום חטין תניא
הוא אם פחתו פחתו
לו ואם הותירו הותירו
לו ותני הוה אס פחתו
פחתו לו ואם הותירו
הותירו לאמצע. אמר רבי
יוחנן לא קשיא, הא
ר"מ הוא רבי יהודה.
וכיון דקיימא לן הילכתא
כ"י יהודה דאמר במתני'
אס השבח יתי על
הנתיבא כ"י הנותן מעות
לשלוחן לקנות לו דבר
ידוע ושניה השליח, בין
לאכילה בין לסחורה, אס
פחתו פחתו שליח ואס
הותירו הותירו לאמצע,
בעת שנתן לו המעות
בחרת שותפות. אבל אס
נתן לו המעות בחרת
שליחות, הכל לבעל
המעות. כדגריסין בפרק
אלמנה ניוזית הלכה
אלמנה שמכרה שיה מנה
במאוריס. אמר רב תנן
אמר רבה בר אבהו כאן
שהו רבי הכל לבעל
המעות. אסקינא אמר רב
פפא הילכתא דבר שיש
לו קצבה חולקין דבר
שאין לו קצבה הכל
לבעל המעות. וכן הילכת.
וכן פסק בפר"ח בהגזול
קמא דקיימא לן כ"י וסי'
דאמר הכל לבעל המעות
ואוקימנא בדבר שאין
לו קצבה. אחד המקדיש
נכסיו ואחד המעריך את
עצמו אין שמין לו לא
בכסות אשתו ולא בצבע
שזכע לשמן ולא בסנדלים
חדשים שלקחן לשמן.
ופרכין אמאי לימא מי
הודיעו לצבע שיקנה
צבע לאשה, אלא משום
דשליחותיה קא עביד כידה
דמי. אמר ר' אבא לא
כל המקדיש נכסיו אין
דעתו על כסות אשתו
ובניו. מתקיף לה רב
זעירא וכי דעתו של אדם
על תפילין דתנן המקדיש
נכסיו מעלין לו תפילין.
אמר ליה, אין קסבר
מצוה קא עבידנא אבל
בכסות אשתו ובניו לא,
משום איבה. מתקיף לה
ר' הושעיא, והלא חייבי
ערכין משכנין אותן, וכי
דעתו של אדם למשכנו.
אלא אמר ר' אבא כל
המקדיש נכסיו נעשה
כמו שהקנה לאשתו ובניו
כסותו מעיקרא. ופ"ה
זע"ל דשניא דר' אבא
שינויא הוא.